Suomen erityiskasvatuksen liitto ry:n lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

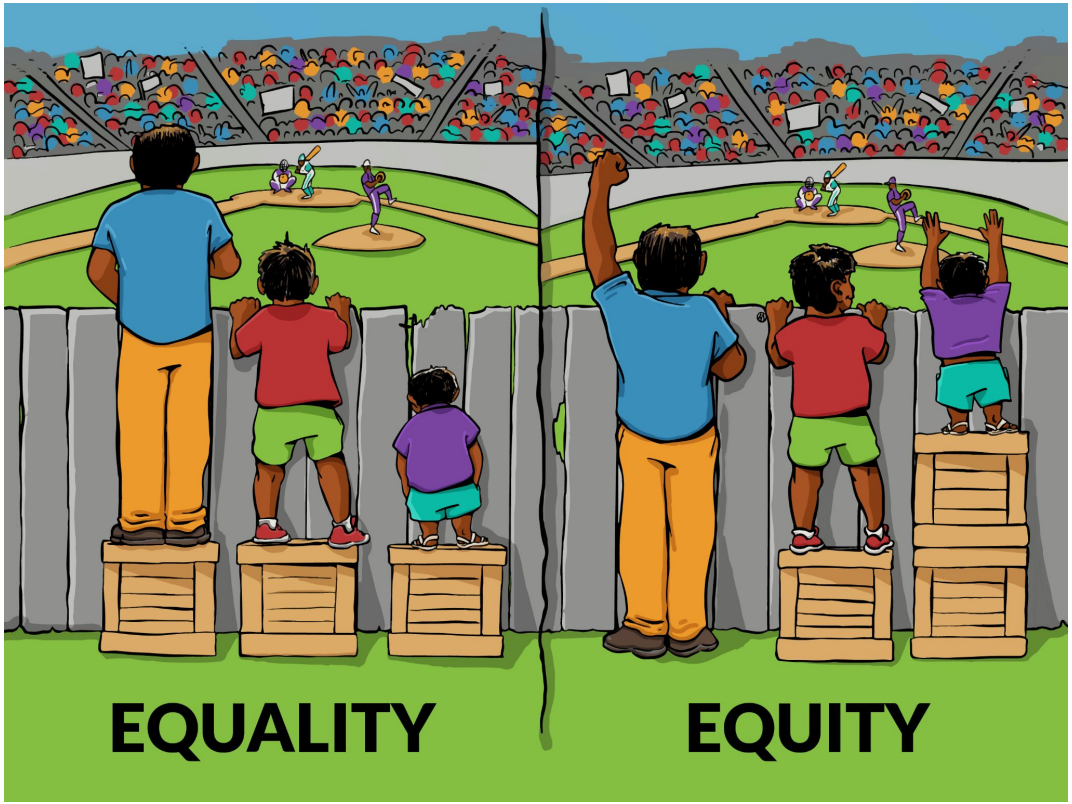
HE 114/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sel. ry.

Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

22.10.2024

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

Mitä inkluusio ei ole?

- Sitä, että kaikki oppilaat laitetaan samaan luokkaan
- Sitä, että kaikille annetaan:
  - samaa opetusta
  - samat oppimateriaalit
  - samat tavoitteet
- Sitä, että puretaan kaikki erityisluokat ja erityiskoulut

Mitä inklusiivisuus on?

Inklusiivisuus huomioi oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet ja -tavat sekä tuen tarpeet.

Inklusiivinen pedagogiikka eriyttää tarkoituksenmukaisesti tavoitteita, sisältöjä ja oppimateriaaleja, sekä opetus- ja arviointimenetelmiä.

Inklusiivinen koulu ei lähtökohtaisesti lähetä pois oppilaita vaan mukautuu oppilaiden tarpeisiin luoden kaikille turvallisen ja esteettömän kouluyhteisön, jonka osaksi he kokevat kuuluvansa.

Oppilas voi kuitenkin opiskella pienryhmässä, erityisluokalla tai erityiskoulussa, jos se on hänen etunsa mukaista.

Opettajien yhteistyö ja inkluusio

Yhteisopettajuudella voidaan vähentää:

- segregaatiota
- parantaa oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja
- vähentää haastavaa käyttäytymistä ja
- tarjota vahvempaa oppimisen tukea.

Se myös tukee opettajien työssäjaksamista ja ammatillista kehittymistä.

Yhteisopettajuuden rinnalla myös yhteistyö koulunkäynninohjaajien kanssa ja heidän panoksensa tuen toteuttamiseen on erittäin tärkeää.

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

Muuta mistä olemme samaa mieltä hallituksen esityksen kanssa

- Sairaalaopetuksen, Valteri- ja Elmeri-koulujen, sekä muiden erityiskoulujen tarjoama konsultoiva tuki on tärkeää, jotta niissä kehittyvä osaaminen ja hyvät käytännöt tulevat laajalti käyttöön.

- On tärkeää, että uudistuksessa ei puhuta pelkästään oppimisen tuesta vaan myös koulunkäynnin tuesta. Kouluakäymättömät oppilaat ja oppilaiden kiinnittymättömyys kouluun vaatii yhä enemmän kaikkien opettajien toimia ja osaamista.

- Tuen tarpeen arvioinnin, tuen suunnittelun ja hallinnollisen päätöksen yhdistävän sähköisen lomakkeen on oltava selkeä ja tarkoituksenmukainen sekä identtinen kaikkialla Suomessa. Kannatamme esitystä siitä, että jatkossa tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä opiskeluhuoltoa konsultoidaan vain tarvittaessa.

- Hitaasti kypsyvien lasten on oltava mahdollista aloittaa koulu vuotta myöhemmin, eli 8-vuotiaana

Sel. ry esittää muutosta kahteen momenttiin

1. HE 20 b § 2 mom “Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopetus ja opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.”

2. HE 20 a § 4. mom. “Oppilaalla, jonka opinnot eivät ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta etene, tai jolla on ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia osallistua opetukseen, on oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin.”

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

Ryhmäkohtaisen tuen muodot

Erityisopettajan ryhmäkohtaisen tuen muodot käytännössä:

1. Erityisopettaja toimii samanaikaisopettajana yhdessä luokan- tai aineenopettajan kanssa samassa luokkatilassa
2. Erityisopettaja opettaa tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti valittua osaa luokan oppilaista erillisessä tilassa.

Sel. ry esittää, että opetussuunnitelman perusteiden lisäksi näiden tarkoituksenmukaisten joustavien ryhmittelyiden tulisi olla kirjattuna lakiin osaksi ennaltaehkäisevää, ryhmäkohtaista tukea.

Hallituksen esityksessä näistä jälkimmäisen voi jatkossa tulkita oppilaskohtaiseksi tukitoimeksi, joka vaatii hallinnollisen päätöksen. Käytännön kouluarjessa näitä toteutetaan joustavasti tarpeen mukaan ja esityksemme selkeyttäisi lakia.

Lisäysesitys 20 b § 2 mom “Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus, erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä **sekä opettajien yhteistyönä toteuttama eriyttävä opetus tarkoituksenmukaisissa joustavissa ryhmissä.**”

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

Oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin

Sel. ry näkee, että syitä oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeeseen voivat olla;
1) oppilas ei ole saavuttamassa yhdessä tai useammassa oppiaineessa hyväksyttyä arvosanaa
2) oppilaalla on laaja-alaisia tai päällekkäistyneitä oppimisvaikeuksia ja hän tarvitsee yksilöllistä tukea oppimiseensa, ja
3) oppilas tarvitsee yksilöllistä tukea opetukseen osallistumiseen ja koulunkäyntiin.

HE 20 a § 4. mom. “Oppilaalla, jonka opinnot eivät ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta etene, tai jolla on ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia osallistua opetukseen, on oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin.”

Mielestämme “opinnot eivät etene” ei kuvaa tukitoimien tarvetta ja esitämme seuraavaa muutosta:

Muutosesitys 20 a § 4. mom. “Oppilaalla, **joka ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta ole saavuttamassa yhdessä tai useammassa oppiaineessa hyväksyttyä arvosanaa**, tai jolla on ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia **oppia ja** osallistua opetukseen, on oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin.”

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

Muut ongelmakohdat ja kehitystarpeita

1. Ryhmäkohtaisen, ennaltaehkäisevän tuen toteuttaminen
2. Viiden oppilaan yläraja
3. Opettajankoulutus ja opettajien täydennyskoulutus
4. Tukiopetus vaatii uuden määritelmän

1. Ryhmäkohtaisen, ennaltaehkäisevän tuen toteuttaminen

- Kerroin 0,122 on liian pieni kattamaan kulut
- Tarvitaan seuranta- ja suunnittelutyökalu
- Vaihtoehto: toteutumisen seurannan mittarina voidaan seurata esimerkiksi opetuksen järjestäjätasoista erityisopettajamitoitusta 1:100, eli toteutuuko yksi osa-aikaista erityisopetusta antava erityisopettaja kunnan sataa perusopetusikäistä kohti

2. Viiden oppilaan yläraja

Mikäli erityisopettajan osa-aikainen pienryhmäopetus on jatkossa hallituksen esityksen mukaisesti oppilaskohtainen, hallintopäätöksen vaatima tukitoimi, ja tätä tukea saavia oppilaita ei saa ryhmässä olla enempää kuin viisi, näemme seuraavat uhkakuvat:

1) hallintopäätöksiä ei tehdä kaikille sitä tarvitseville,
2) erityisluokkien oppilaat segregoituvat,
3) kouluissa ei ole riittävästi tiloja jakaa oppilasryhmiä,
4) kouluilla ei ole taloudellista resurssia palkata tuntiopettajaa niihin ryhmiin, joissa oppilasmäärä ylittyy.

Kaikissa näissä kiteytyy se, että lakia ei pystytä toteuttamaan ja oppilaan tuki jää saamatta.

Erityisluokkien oppilaiden segregoituminen

- Erityisluokanopettaja ei voi jättää muita luokan oppilaita ja usein erityisluokanopettajalla on myös vähemmän opetustunteja kuin hänen oppilaillaansa
- Integroiminen vaatii taloudellista resurssia ja resurssi-/tuntiopettajan

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

3. Opettajien koulutus

1. Opettajat tarvitsevat nykyistä paremmat ammatilliset valmiudet, jotta he pystyvät vastaamaan oppilaiden tuen tarpeisiin.

2. Kaikkien opettajankoulutusohjelmien tulee sisältää erityispedagogisia osioita.

3. Opettajan työssä toimiville on tarjottava ryhmäkohtaisen tuen toteuttamiseen täydennyskoulutusta.

4. Aikuiskoulutustuen seuraajan tulee taipua erityisopettajakoulutuksen lisäksi myös opettajien täydennyskoulutukseen. Koulutus tulee järjestää siten, että sen kulut eivät kaadu opettajien itsemaksettaviksi.

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.

4. Tukiopetuksen määritelmä

Uusi “yleinen tukiopetus” tulee määritellä laissa.

Pidämme tärkeänä, että erityisesti oppilaan koulupäivän sisällä annetut tukiopetuksen muodot, kuten kahden opettajan jakotunnit, yleistyvät, koska tukiopetusta tarvitsevat oppilaat eivät hyödy jo entisestään kuormittavan koulupäivän pidentymisestä.

Tavoite

Uudistuksen on taattava laadukas ja yhdenvertainen perusopetus kaikille lapsille ja kaikkialla Suomessa. Sen on sisällettävä toimivimmat nykyisistä käytännöistä, aidosti vähennettävä opettajien ja hallintohenkilöstön kirjaamistyötä ja tarjottava taloudellinen resurssi sekä opettajien täydennyskoulutukseen että tuen vaikuttavampaan toteuttamiseen.

Kiitos!

Sel. ry.
Suomen erityiskasvatuksen liitto ry.
Finlands specialpedagogiska förbund rf.